

ԻՐԱՎՈՒՆԿ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇՈՒԼԻՍ

Rev. Père G. Kalémkarian Mechitaristengasse
N 4 Vienne

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պուլխարիոյ համար Տարեկան 12 ֆր.
» » Վեցամսեայ 6 ֆր.
Արտասահմանի համար (երկու քիւր միկ
ծրարով) Տարեկան 14, վեցամսեայ 7 ֆր.
ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԵԼԻ

Նամակ դրամ եռայլն դրկիլ հետեւեալ հասցեով

ԽՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ԻՐԱՎՈՒՆԿ» ԼՐԱԳՐՈՅ. — Վ.Ա.Ռ.Ն.Ա. (Պուլխարիա)
Редация на ВѢСТНИКЪ
„Иравункъ“
ВАРНА (България)
Rédaction du journal
„Ira vounk“
V A R N A (Bulgarie)

Խմբագրութեան ուղղեալ գրութիւն
էս չեն յրկուիր եւ յարմար դաստաժ-
ները միայն կը հրատարակուին աւ-
րոյշովին կամ մասամբ:
Դրանուցման տողը 20 սանթիմ. երե-
փեկ տեղի անգամներու համար 20 0/0
գեղը կը լինի:

ՎԱՐԺԱՊԵՏՕԿԱՆ «ԵՍ»Ը

Սա վերջին տարիներ քանի մը
անգամներ առիթ ունեցած ենք
Ազգ. վարժարանաց ամսվերջի
հանդէսներուն ներկայ գտնուելու,
հոն ուսման տեղեկագիրներ լսելու
եւ տնօրէններու արտասանած ճա-
ռերուն ունկնդրելու. և շատ ան-
գամ ալ այս հանդէսներու մասին
լրագիրներու մէջ նկարագրու-
թիւններ կարգադրած ենք:

Քանի մը տարուան մէջ ի Պուլ-
կարիա կատարուած այս հանդէս-
ները զատ զատ առնելով վարկե-
նապէս սքանչելի տպաւորութիւն
ներ կը թողուն ունկնդիրներու վը-
րայ, պայմանաւ որ տնօրէններու
արտասանած ճառերուն և տեղե-
կագիրներուն անկեղծութիւնը և
ճշմարտութիւնը հաստատուի հա-
մար դէպի ետ հետաքրքիր աղ-
նարկ մը չի ձգես. եթէ այս
պայմանը յարգեցիր, անկասկած
արտասանուած ճառերու վարկե-
նական տպաւորութեան տակ ձեռ-
քերուդ ոսկորները ցաւցնելու
չափ դու ալ բուռն կերպով պիտի
ծափահարես ճառախօսը. բայց
այս ծափերը անշուշտ գիտակցա-
բար չեն:

Իսկ երբ հետազօտիչ ոգին ար-
թնցած է ըստ մէջդ ու միայն ե-
րեւոյթներէն ու խօսուածքնե-
րէն դատելու և թուեցաւ արար
վճիռ արձակելու միամտութիւնը
չունիս բնականաբար ստիպուած ես,
խնդրոյն խորը թափանցելու հա-
մար, դէպի ետ աղնարկ մը ձգել:
Ահա այդ պահուն ալ եւս փոր-
ձանքի մէջ ինկած ես, չես կարող
անմիջապէս վճիռ մը արձակել.
նոյն իսկ եթէ համակերպելու հա-
մար ձեռքերդ վերցնես իրար բաղ-
խելու, խիղճդ կը մոռնաս նայ ու-
ձեռքերդ առանց իրարու դպչելու
ծունգերուդ վրայ կիսնան:

Այնպէս տարի երբ հիւրաբար
Ռուսոնուդ կը գտնուէի, տեղւոյն
Ազգ. վարժարանաց տնօրէնը Պ.
Սապահ-Գուլեան բնաւ առիթը չի
փախցուց շատ անգամներ յայտա-
բարելու թէ այդ վարժարանաց
նախորդ պաշտօնէութիւնը՝ որ ար-
դի վառնայի ուսուցիչներէն կը

բաղկանար, բոլորովին ամուլ տա-
րելան մը բոլորած էր, աշա-
կերտները բան մը չէին գիտեր,
վարժարանը անկերպարան ու քա-
ռային վիճակի մը մէջ իրեն յանձ-
նուած էր և այժմ աշակերտները
ինչ որ գիտեն իր պաշտօնավա-
րութեան քանի մը ամիսներուն մէջ
սովորած են եւայլն:

Քանի մը շաբաթ վերջ երբ
Ռուսոնուդէն վառնայ եկայ, այդ
տարեջրլանին տեղւոյս Ազգ. վար-
ժարանաց տնօրէնը Պ. Կրօն Մի-
քայէլեան ամսվերջի հանդէսին
առթիւ հրապարակաւ նոյն ու-
ճերը կրկնեց վարժարանի նա-
խորդ տարեջրլաններուն համար,
և այն տեսակ յայտարարութիւն-
ներ ըրաւ որոցմէ կը հետեւէր թէ
իր պաշտօնավարութեան 7-8 ա-
միսներուն մէջ աշակերտները հըս-
կայ յառաջդիմութիւն ըրած են.
մինչդեռ անկէ առաջ բան մը չէ-
ին գիտեր(*). իսկ այժմ վարժարա-
նաց յառաջդիմութեան ճամբան
շտկուած է, ուստի իր յա-
ջորդները պատրաստ ու արգասա-
ւորեալ հաղի մը վրայ գտնուելով
քրտնաթոր աշխատութեամբ
հասունցած պտուղը պիտի բաղեն:

Տիար Միքայէլեանի այս յայ-
տարարութիւնները հանդիսատես-
ներու մեծամասնութեան բուռն
ծափահարութեանց արժանացան:
Այդ օրերը Ռուսոնուդի մէջ ալ Պ.
Սապահ-Գուլեան գրեթէ միեւնոյն
ծափերը խլած էր իր համախոհ-
ներէն ու ժողովուրդի միամիտ մա-
սէն:

Այդ օրերէն ի վեր ճիշտ տարի
մը բոլորեցինք և այս կիրակի օր
տեղւոյս Ազգ. վարժարանի ամա-
վերջի հանդէսին ներկայ գտնուե-
ցանք: Յայտնի է թէ պաշտօնէու-
թիւնը այս տարի փոխուած էր.
այս նոր պաշտօնեաներէն երկու-
քը երկու տարի առաջ Ռուսոնուդի
վարժարանները կը կառավարէին,
որոնց համար Սապահ-Գուլեան
կը յայտարարէր թէ բան չէին
սովորեցուցած: Այս տարուան տնօ-

(*) Պ. Կրօն իր ըսածին փոստ ցոյց
կուտար իր պաշտօնի կաշուէն առաջ
ժամանակ մը վարժարաններուն գոց-
ուած լինելն:

րէնն ալ իր ճառին մէջ միեւնոյն
խօսքերը կրկնեց թէ վարժարանը
անկերպարան ու քառային վի-
ճակի մը մէջ գտած էին, աշա-
կերտները հայկ նահապետի ա-
նունն իսկ չէին գիտեր, ա-
մեն ինչ իրենք ստեղծեցին ու
կարգի կանոնի բերին. այնպէս
որ յառաջիկայ տարւոյ պաշտօնէ-
ութիւնը պատրաստ և արգասա-
ւորեալ հոգ մը պիտի գտնէ իր
առջեւ ինչ որ իրենք չէին գտած
եւայլն:

Տնօրէնին այս իմաստով խօս-
քերը միեւնոյն թափով ծափա-
հարուեցան ժողովուրդի այն դա-
սակարգէն որ անցեալ տարի ալ
ծափահարած էր նախորդ տնօրէ-
նի միեւնոյն խօսքերը: Բայց այս
տողերը գրողը և ուրիշ շատեր
ժողովուրդի այս միամիտ արտա-
յայտութեան նկատմամբ արգահա-
տանք մը միայն զգացին. որով-
հետեւ տնօրէնը իր այդ յայտա-
բարութիւններով իր նախորդները
անխիղճ ու ապկար ցոյց տալէ
զատ, ազգային պաշտօնական մար-
միններն ալ միեւնոյն ջուրով լը-
ուացած և ժողովուրդն ալ անբան
ու անզգայ հռչակած կը լինէր, քա-
նի որ այս վերջինները ապագայ
սերունդի դաստիարակութեան գոր-
ծը նախորդ տարիներու մէջ ապի-
կարներու յանձնած ու իրենց
ղաւակաց ապագան վտանգած էին:
Ահա այսպէս ամենը հողին հա-
ւասար ստորնացնելով, մի միայն
իր անձին ու իր պաշտօնակիցնե-
րուն անձնութիւնները դրուատող
յայտարարութիւններ պարկեշտու-
թեան շատ հեռի կը գտնենք. որով-
հետեւ միմիայն իր էսք փառաբա-
նելու համար ինքնահաւանու-
թեամբ մը իր նախորդները ու
ազգը գետինը զարնել պար-
զապէս անպարկեշտութիւն է: Լուրջ
դասակարգը բնականապէս այդ
տեսակ «ուէկլամ»ներու չի խաբ-
ուիր: Կարգ մը վարժապետներու
այս ընթացք հետզհետէ վարա-
կիչ հանգամանք մը կը ստանայ.
որով ժողովուրդն ալ կ'ախտաւորի
այսօրուան աղէկին վաղը գէշ ը-
սելու մղուելով. և այս տգեղ
պատկերներուն զծագրիչները կը
ցաւինք ըսել թէ վարժապետները
կըլան. մեղք:

Գ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Պրնսնեան պատրիարք չի շնորհա-
ւար Աղեքսանդրիոյ մէջ ցրուած
յայտարարութեան պատճենը:

ՕՐԻՄԱՆԵԱՆԸ ԶԸ ՅԻՇԵՆՔ

Արտասահմանի հայերը այնպիսի ան-
խզելի կապերով կապուած են Տաճ-
կաստանի հայութեան հետ, որ չեն
կրնար չի շահագործուելու եւ ի հարկին
ուղղակի չի միջամտել Մայր Հայրենի-
քի վերաբերեալ հրատապ հարցերուն:
Տաճկահայերը եւ անոնց հետ Արտա-
սահմանի հայութիւնը քաղաքականա-
պէս գլուխ կը ճանչնան Կ. Պոլսոյ
պատրիարքը՝ այն պայմանով որ չի
գրծէ Ազգային Սահմանադրութեան հա-
ւատարմ մնալու իր երդումը եւ հսկէ
այն ամեն իրաւունքներուն պահպա-
մանը, որոնք ժամանակի ընթացքին
մէջ, մեր ազգային եւ կրօնական գո-
յութեան անհրաժեշտ պայմանները դար-
ձած են: Պատրիարք մը երբ կը յան-
դգնի փոփոխել օրէնքները, բռնաբա-
րելով իրաւասութիւններ ու կարգ մը
զեղծումներ կը գործադրէ ստորօրէն
հաճելի ըլլալու համար տիրող
կառավարութեան, եւ այս ամենը
ի վնաս ժողովուրդի շահերուն եւ արդար
անկախութիւններուն, նոյն այդ գոր-
ծով կը դադրի ազգին արժանի ներկա-
յացուցիչը ըլլալէ: Արդ՝

ՆԿԱՏԵԼՈՎ որ, Օրմանեան պատրի-
արքը բոլորովին քմահաճ եւ ապօրէն
կերպով բեկանեց Կիլիկիոյ կաթողիկո-
սին օրինաւոր ընտրութիւնը ու հիմա
ալ կը ճգնի այդ Աթոռը կցել Պոլսոյ
Պատրիարքութեան եւ այսպէսով իրա-
ւունքի հրէշային բռնաբարութիւն մ'ալ
կը գործէ:

ՆԿԱՏԵԼՈՎ որ, այնքան զոհաբերու-
թիւններու արդիւնք Ազգ. Սահմանա-
դրութեան քանդումին հետամուտ՝ ա-
մեն ճշունձ եւ մեքենայութիւն ի գործ
կը դնէ ք հավիթօրէն փոփոխելու զայն
եւ ասով կը խորտակէ միակ չէնքը՝ ու-
րու վրայ կը կենայ Տաճկաստանի Հա-
յութիւնը:

ՆԿԱՏԵԼՈՎ որ, ուրիշ կենսական
կարգ մը հարցերու մէջ իր բռնած աղ-
գափեան ուղղութիւնը բաւական չէր
կարծես, շահատակութիւն մ'ալ կաւել-
ցնէ դեռ նոր, որը ուղղակի առնչու-
թիւն ունի արտասահմանի հայերուս
հետ:

ՆԿԱՏԵԼՈՎ որ, կըսենք, վերջերս
արտասահմանի հայերուն կողմէն Լա-
Հէյի Համաժողովին կատարուած դի-
մումներուն առթիւ՝ այս տիրահաշակ
Պատրիարքը, յանդգներ է հեռագրով
յայտարարել նոյն Համաժողովի նախա-
գահին թէ՝ «Արտասահմանի հայերը ի-
րաւունք չունին յանուն հայութեան
խօսելու եւ թէ՛ այդ դիմումները, զոր կ'
են ու եւ է նշանակողութեան»:

ՆԿԱՏԵԼՈՎ որ, այս գործով Օրման-
եան խապառ խրամատ մը կը բանայ
մեր եւ իր մէջտեղ, եւ տեղի ունեցած
դիմումներուն մասնակցող կամ համակ-
րող ունէ մէկը չկրնար առանց զայ-
րայթի տեսնել այս աշխատութեան փը-
լուզումը մէկ բռնով, եւ այն ալ ծած-
կաստանին հայերէն պատրիարքին կող-
մէ:

ՀԵՏԵՒԱԲԱՐ, մեր արդար իրաւուն-
քը կը նկատենք այլ եւս չլինել Օր-
մանեանի հետեւը եկեղեցիին մէջ, ա-
նուն մը որ յաւիտեանական ամօթը
պիտի ըլլայ զարաւերջի ազգային պատ-
մութեան:

ՊԱՏՐԻԱՐԷ, այն օրը որ Սահմա-
նագրութիւնը անթերի գործադրուե-
տեղ՝ ոտնակոխ կընես:

Կաթողիկոսութիւն մը՝ որ արեւմտե-
րու մէջէն անցնելով մեզի հասած է կը
քայքայես:

Եւ վերջապէս, քու հօտիդ հարազատ
արեւակիցները կը յաւակնին զրկե-
—յանուն իրենց եղբայրներուն խօսե-
լու անկապտելի իրաւունքէն:

ԱՐԺԱՍԻ ԶԵՆՐԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ԳՈՏԻՆ
ներու եւ ԻԵՍՒՐԻՆՆԵՐՈՒ ԳՈՏԻՆ
վրայ եւ մենք չենք կրնար հանդուրժել
որ քու անունդ յիշատակուի մեր եկե-
ղեցիին մէջ:

ԶԸ ՅԻՇԽՆԲ ՕՐԻՄԱՆԵԱՆԸ-

ՈՐԲԱԽՆԱՄ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ե ԳԻՊՏԱԲԱՆԱԿ

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆՆԵՐ ԱԶԳԱՅԻՆՈՅ

Հաստատուել 1 յունիս 99 Գահիրէ

— 0 —

Եզրիպտաբնակ վասպուրականցի
ազգայինք, յարգելի Տեարք եւ
Տիկնայք, սոյն ներկայ տարուան
1899 յունիս 1է սկսեալ, վարա-
գայ վանքի որբանոցին մէջ, ա-
նոք ու անտէր որբեր խնամելու
եւ կրթելու համար, ընդհանուր
համաձայնութեամբ, կազմակեր-
պեցին իրենց մէջ — «Եզրիպտաբնակ
վասպ.ցի ազգայնոց որբանոցի
ընկերութիւն» մը, որը նիւթական
ոյժ մը գոյացնելէ վերջ, պիտի
ձեռնարկէ, խնամակալել քանի մը
որբեր վարագայ որբանոցին մէջ:
Եզրիպտաբնակ վասպ.ցի երկսեռ

ԲՈՆՈՒԹԵԱՆ ՏԱԿ (27)

ԺԱՄԱՅԱԿԱՆԻ ԶԱՅ ԿԵԱՆՔԷ ՊԱՏԿԵՐ ՄԸ

— 0 —

ՄԱՍՆ Բ.

Ա.

ԱՍԿԷ առաջ առաջին մասին մէջ
արդէն մեր ազգային զգացման ազնու-
ացումին սատարող ազգայնեան գլխա-
ւորներէն եղող ազատ մամուլի խաղա-
ցած գերի մասին համառօտ խօսած
ենք: Հիմայ որ մեր ներկայացուցած
պատկերի գլխաւոր գէմը — վահրամ,
Պոլիս եկած հաստատուած է, աւելորդ
չենք սեպեր ակնարկ մը նետել 89էն
առաջ գոյութիւն ունեցող Պոլսահայու-
թեան, հանրային գործերու, գործիչ-
ներու եւ երիտասարդութեան վրայ:

Զուլանալը ըսելու որ ամեն ատենի
եւ տեղի մեր ազգակիցները շատ մեծ
արդիւնք եւ բարիք սպասած են Պոլիս
մասնաւոր վերջին 50 տարիներու մա-
մուլէն, զպրօցներէն, երիտասարդու-
թիւնէն եւ սակայն զժողովրդաբար այդ
երկքի իմաստին շատ անբաւական կեր-
պով կրցան եւ գիտցան զօհաճում տալ
իրենցմէ ելած պահանջներուն, ասոր

ազգայնոց սոյն օրինակելի ձեռ-
նարկին, լիալոյս ենք որ պիտի
աջակցին, իրենց նիւթական ու
բարոյական օժանդակութեամբ
նաեւ զանազան հեռաւոր երկիր-
ներու մէջ գտնուած մեր ազնիւ
հայրենակիցները, որով ինչպէս որ
Եզրիպտաբնակ, նոյնպէս և հեռա-
ւոր տեղերու մեր հայրենակիցներ
մասամբ իւրիք կատարած կը լի-
նին իրենց պարտականութիւնը,
առ Սայր-Հայրենիքին մէջ գըտ-
նուող որբ ու անտէր հայ մանկիկ-
ներն, ստանձնելով ըստ կարեաց,
անոնց գէթ մի մասի, քանի մը
որբերու խնամակալութեան պար-
տաւորիչ գործը:

Հուսկ ուրեմն, յանուն մեր պար-
տականութեան հանգէպ հայ որ-
բերու, կըզանք Պոլսկարաբնակ
մեր յարգելի ու ազնուասիրտ հայ-
րենակիցներու, Տեարք եւ Տիկ-
նանց ուշադրութիւնն ու բարեա-
ցակամութիւնը պարտադր կեր-
պով հրաւիրելու սոյն բարենը-
պատակ ընկերութեան աջակից ու
սրտակից հանգիստանալու համար,
որ առաջ կազմուի — «Եզրիպտաբնակ
վասպ.ցի ազգայնոց Որբանոցի
ընկերութեան» ճիւղերը, նաեւ
Պոլսկարաբնակ մեր հայրենակից
ներով ու արեւմտեան երկրներով:

Որով թէ մեզ քաջաշնորհած է թէ
միացեալ ուժերով մեծ վարկ տու-
ած կը լինինք, անոք ու անպաշտ-
պան որբերու խնամակալութեան
գործին:

Իդիմաց Գահիրէի Կեդր. Գործադիր
Ժողովոյ

Առեւտրային Առեւտրային
Միջ. Հազարեան Ա. Արաւեան
Կնիք

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՐԿՍԵՈՒ ԿՐԹԱՐԱՆ
ԳԻՇԵՐՈՒԹԻԿ ԵՒ ՏԵՐԵԿԵԱՑ
Ի. ՏԱՐԵՇՐԱՆ

— 0 —

Վարժարանս խիստ դժուարին
պայմաններու մէջ յաղորդապէս բո-
լորելով իր առաջին շրջանը, կը
վերաբացուի յառաջիկայ Սեպտ.
1/13ին, աւելի լայն ծրագրով մը

չարժառիթը, ինչպէս ասկէ ետքն ալ
պիտի կրկնենք, հոն ապրող հայու-
թեան ամենամեծ մասին, շատ վարտե-
սակէն ալլաւորութիւն մը երթարկուած
ըլլալը կապացուցանէ. պէտք է գիտ-
նալ որ գրեթէ առանց բացառութեան
մայրաքաղաքի մեզի կեանքը բոլորովին
փճացուցիք էր հոն ապրող հայութեան
ստուար մեծամասնութիւնը որ իր ազ-
գային պարտականութիւններու կա-
տարումը ըսելով եկեղեցիներ կանգնել,
ողորմելի վարժարաններ հազար նիւղու-
թեամբ պահել, վայրկեաններ ապրող
ազգային ընկերութիւններ հաստատել
հասկցիք է: Եւ Աստուած գիտէ մանա-
ւանդ ի՞նչ տեսակ վարժարաններ որ
նոր սերունդը պիտի պատրաստեն, նոր
սերունդ, նոր հոսանք պիտի առաջու-
ցնեն ազգին մէջ. հոսանք մը որ պէտք
է մեր փրկութեան, ազգային անկա-
խութեան գաղափարի ծաւալումին նը-
պաստէ: 40-50 տարիներ կանցին եւ
սովորաբար անկատար կերպով կը
կատարեն անոնք իրենց դերը. մինչդեռ
մտքի զարգացումի տեսակէտով մեզնէ
շատ ստոր աստիճանի վրայ տարուրե-
րի կարծուած ցեղեր արեւմտի հետ կը
խաղային եւ արեւն կը թափէին գործ-

ու շրջապատուած նոր ուժերով:
Կ'աւանդուին, բացի հայերէն,
պուլկարերէն ու ֆրանսերէն լե-
լուներէն՝ որոնք պարտաւորիչ են՝
նաեւ անգլիէրէն ու գերմաներէն՝
կամաւոր:

Խնամքով կ'աւանդուին նաեւ
ծրագրուած փոփոխութեանց բոլոր
ճիւղերը, գոծնական ու փորձա-
ռական մեթոտով: Դպրոցական
առարկաներու անհրաժեշտ հաւա-
քածոյ մը կը դիւրացնէ թէ՛ ու-
սուցչին և թէ՛ ուսանողին աշխա-
տութիւնները:

Ձուլակի և դաշնակի դասեր՝
մասնաւոր վճարումներով:

Աշակերտք և աշակերտուհիք
պիտի մասնակցին՝ զրական-գիտա-
կան և երաժշտական երեկոյթնե-
րու, որոնք պիտի կազմակերպուին
յառաջիկայ շրջանին, յօգուտ բա-
րենպատակ ձեռնարկներու, և ու-
րոնք պիտի ծառայեն՝ միեւնոյն
ատեն իբր գործնական դասեր՝
վարժեցնելու ուսանողները հան-
րային կեանքի պարտականու-
թեանց:

Ֆիզիքական մարզանքներու հա-
մար մասնաւորապէս պիտի ընտ-
րուին անգլիական խաղեր: Դաշն-
քը վճարող աշակերտները պիտի
կրնան հետեւիլ նաեւ թիավարու-
թեան և նշանադրութեան փորձե-
րու:

Վարժարանս հաստատուած ըլ-
լալով քաղաքին ամենէն մաքուր և
օգտասուն մասին մէջ, կը լրացնէ
առողջապահական ամեն պայման-
ները: Կարգապահութիւն, մաք-
րութիւն, խնամուած սնունդ և
բժշկական կանոնաւոր այցելու-
թիւնք առողջապահական լաւա-
գոյն վիճակ մը կ'ապահովեն գի-
շերօթիկ ուսանողներուն համար:
Փափաքող ծնողաց պատրաստ եմ
տալ պատուաւոր և հասկցող անձ-
նաւորութիւններու բացարձակ ե-
րաշխաւորութիւնը:

Նական յեղափոխութեան փառի ճգնե-
լով. մեր մէջ կատարեալ հերոսութիւն
կը սեպուէր Պոլսի մէջ ճառեր արտա-
սանել. Խախի, վախի միայն արձակել
չանթով կայծակով համեմել ամեն խօս-
ուած եւ ամեն գրուած գանդիք բե-
րող սոփիստութեան մը հովերուն անձ-
նատուր:

50 թուականէն ասդին մամուլը ձե-
ւական կանոնաւորութեամբ գոյութիւն
ունեցեր է Պոլսի մէջ եւ այն ալ ի՞նչ
տեսակ մամուլ մը. բոլորովին յեղե-
ղուկ եւ անգոյն գրութեան վրայ քա-
ղող մամուլ մը որոյ նշանաբանը, գր-
եթէ միշտ, ազգային դատի եւ շահե-
րու գէմ դաւելը եղիք է ուղղակի կամ
անուղղակի, մեր վրայ տիրապետող ցե-
ղին հոգին թափանցող կաշառակերութիւն:
Խախի վարակուած. մամուլ մը զըզ-
ուելի անձնական շահերու խաշառա-
կութիւններու շուրջը զեղբորդ. ար-
գէն անոր այն ներկայացուցիչը որ այս
ցեղերէն ազատ մնալ առաջադրել է՝ իս-
կայն խափաներ է չկրնալով պէտք ե-
ղած քաջաբեր գտնել: Եւ ազգերու ա-
ռաջդիմութեան սատարելու կոչուած
այդ մեծ, հզօր ազգակը թեթեւօտիկ
զրականութեան մը հիմը դրեր է ամ-

Գիշերօթիկ աշակերտուհիներու
համար մասնաւոր շէնք յատկաց-
ուած է:

Ընդունելութեան պայմաններու
և աւելի ընդարձակ տեղեկու-
թեանց համար՝ նամակով կամ ան-
ձամբ՝ դիմել առ:

Հիմնաւոր—ՏԵՐԵԿԵ
Հայկական Կրթարանի
Կրօն Միջաշխեսան

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Պուրկազ, 13 յուլիս

Հոս նոր դէպքեր պատահեցան
Ունճեանը իր արբանեակներով մի
ասին մի ամբաստանագիր տուին
ոստիկանապետին 12 ստորագրու-
թեամբ, որոնք տէմիրճիներէ ու
սըվաճիներէ կը բաղկանան. իբր
խառվարտ և կիրակի օրն որ
պէս զէնքով եկեղեցի եկող անձեր
ամբաստանեցին Պ. Պ. Սրապեա-
նը, Սակարը, Վանեցի Պողոսը
և Մշեցի Թաթուշը, որոնք 12
ժամ ոստիկանութեան հսկողու-
թեան տակ մնալով հարցաքննուե-
ցան և արձակուեցան: Կառավա-
րութիւնը երկար բացատրութիւն-
ներ առաւ ու դեռ կառնէ ամբաս-
տանաւորներէ, քահանայէն և նոր
թաղականութենէ: Ոստիկանու-
թիւնը կը տեսնէ թէ Ունճեանը
պարզ զրպարտող մ'է. վասն զի այդ
տեսակ ազգային ներքին խռը-
տուներ ամեն ժողովուրդի մէջ
կրնան ըլլալ: Այժմ կառավարու-
թիւնը դէպի ամբաստանաւորներ
համակրանքով վարուել սկսած է:
Ունճեանի և իր ընկերներուն վի-
ճակը գէշ պիտի հասնի. որովհետեւ
այսօր ուղղակի անոնց դէմ բո-
ղոք պիտի տրուի և պատուոյ
դատ պիտի բացուի: Հետեւ
ւանքը կ'իմացնեմ:

Ե.

բողջ թրքահայութեան մէջ որը ամեն
անկրօն արձագանգ գտիք է, արձա-
գանգ մը որոյ խաղերը մինչեւ հիմա
ձայն կու տան հակառակ վերջիս փչող
մասնակի այլ գործը լրջութեան հոսան-
քին:

Ծառագար ուղեղներ որ քանի մը լե-
զուներ մըմալու եւ քանի մը գիտու-
թիւն քերած ըլլալու յաւակնուածութիւ-
ններ կը տածէին, ազատ էին յիմարա-
բանութիւններով լրագրական սիւնակ-
ներ լեցնել, խակապէս ստանց բան մը
հասկնալու եւ հաղորդելու. համոզուե-
լու համար աւելի քան երեք Պոլսա-
հայ մամուլի 89է առաջ ունեցած խո-
րունկ անկումի մասին մենք լուստես-
ները ասկէ առաջ հրատարակուած պար-
բերական թերթերը աչքէ անցնել կը
թելադրենք: Ընթերցողը եթէ անաչառ
ու շաղկապութեամբ եւ քննադատող սուր
աչքով նայի, սոսկալի քառսի մէջ պի-
տի զգայ ինքզինքը. գրա'ան առեղ-
ծութեամբ զարժուածքներու առջեւ որ
ի՞զուր գլուխ պայթեցնել պէտք կը
դառնայ հոգի պարտնաւոր նախագա-
սութիւն մը որոնելու համար. տխուր
հակասութիւններ ալ ու ձախ կը վրի-
տան եւ այս ցաւատանջ հրատարակու-

շնորհս անխիղճ զրպարտութեան մը, որուն հեղինակները Ունճեան և իր արքանեակները նպատակ ունեցած են քանի մը ազգայիններ երկրէն կամ արտաքսել և կամ ծանր պատժոյ ենթարկել տալ։ Ինչպէս որ երկու տարի առաջ այդ տխրահռչակ արարածները 4 աղագայիններ արտաքսել տալու յաջողած էին։ Ուստի Քեր. Պաղճեան հօր ուշադրութիւնը քիչ մըն ալ դէպ ալ կողմ կը հրաւիրենք, քանի որ իր պաշտօնը միմիայն Ֆիլիպէի յատուկ չէ։

— Տեղւոյն նորաշէն Ազգ. վարժարանի շինութեան ատենէն մը նացած 2,000 ատաղձի պարտքին փոխարէն պահանջատէր Ահմետ Պիճեանը Հրաժարեալ թաղ. խորհրդոյ անդամոց դէմ դատ բացած ըլլալով տեղւոյս եկեղեցւոյն սեփականութիւն եղող գետինը «սէք վէթրօ» ըրած է, որուն պայմանաժամը մինչեւ յառաջիկայ օգոստոս 1 պիտի լրանայ, ու եթէ յիշեալ պարագը չվճարուի գետինը պիտի ծախուի։

Բայց լիայոյս ենք թէ հայ ժողովուրդը կը սթափի ու գործը մինչեւ հոն չի հասուցած Եկեղեցւոյ հողը կորուստէ պիտի փրկէ։

— Վառնայի Ազգ. երկսեռ վարժարանի ուսուցիչները և ուսուցչուհիները Հոգաբարձութեան կողմէ պաշտօնական նամակներ ստացած են, յայտարարող թէ յառաջիկայ տարեշրջանի համար հաւաքաբար պաշտօնէ դադարած են։

Հիֆթէթի ՀիեֆիիՄէթ

— 0 —

Թիւրքիա տախիլինտէ հիւքիւմէթին թապալարա գարշը տախի սուրէթտէ իճրա իթտիկի թա. զիգաթը թարիֆ իթտիկիմիգտէ «հիքմէթի հիւքիւմէթ իգթիգա. սընտան տըր» տէյուպ կէչմէքտէյիգ. Թիւրքիա տա թիճարէթ ու սանաթ թէրագըսը իչիւն պիր շախսըն վէ եախսոտ գուժբանեանըն մուսմէլէ վէ թէչէպպիւսլէրինէ հէր տալիմ էնվաի միւշքիւլաթ չըգարմագ հիւքիւմէթին ատէթի գատիմէսինտէն տիր, եալընըգ էճ. նապը թապասը օլանլար թիւրքիատա հէր նէվ սէրպէստիլէթէ հայիգ տիրլէր. միւշքիւլաթլար եալընըգ թիւրք թապասը օլանլար իչիւն տիր։

Պուսլար՝ ռէչպէրինտէն թուլթ պանգէրինէ գատար, մէքթէպ թալէպէսինտէն պաշլա հօճա վէ ռահիպլէրէ գատար, հէրքէս սա. նաաթընը, իչիւն ու թիճարէթի. նի իճրա իտէպիլմէք վէ քէնտի մէպլէրինտէ թէրագըգ էյլէյէպիլմէք իչիւն էն էվվէլ հիւքիւմէթին միւսմանաթընա շարքըլըր, թէչէպպիւսինի իլէրի կէօթիւրէմէլ, թաասվոլըրընը իճրա իտէմէլ. պիր եօլըլըգ իթմէք լաղըմ կէլտիկինտէ, եօլլարտա խըրըլլարտան սօյուլաճաղընը տիւշիւնմէլ.

տէն էվվէլ, մուրուր թէչքէրէսի վէ եախսոտ բասաբօրթ ալմագ իչիւն էն էվվէլ հիւքիւմէթ մէմուրլարընտան սօյուլաճաղընը կէօլէ ալմալը տըր. չօգ տէֆա պուսլա. ըն պիր գաշընտան սօյուլաղգտան, ըլլալթլար եէտիրտիքտէն սօնրա, էն սօն նօգթասընտա պիր մէմուրըն քէյֆինէ կէլմէյուպ տէ եօլընտան վէ իչիւնտէն կէրի քալանլար տախի բէք չօգ տըր։

«Է՛հ հիքմէթի հիւքիւմէթ իգթիւքիւսընտան թիւրքիատա հիւքիւմէթ իչիւրի պէօյլէ կիտէր» տէյուպտէ պիր թարաֆա չէքիլմէք. տէն մաստա չարէսի գալմագ. «վէ պու կիւնէ գատար սալ գալմըլ օլտըրըմըգ շիւքը իթմէլիյիգ» տէյուպ միւլթէսլիլ օլմալա չալլըր։

Ֆագաթ թիւրքիա խարիճինտէ պուլընմըլ օլան օսմանը թապալարը տախի չօգ տէֆա թիւրք գօնսօլարտան վէ գօմիւսլէրտէն ալը միւշքիւլաթա թէստտիւֆ իթմէքտէն խալի տէկիլ տիրլէր։

Հէր նասըլա պու կիւն խարիճ. տէ պուլընանլար, իչիւրի վէ կէչիւնմէլէրի իգթիւքասընտան պիր եօլըլըգ լաղըմ կէլիր իսէ, էն պէօյլէք միւշքիւլաթ թիւրք գոն. սօյուստան բասաբօրթ ալմագտա տըր. պաղը պու զիյատէ բարա ալմագլէ իչիւն պիթիւրի. ֆագաթ չօգ տէֆա «էֆէնտիմ տիւն պիր էմիր գապուլ իթտիք, պու էմրէ պինաէն Սթանպօլ իչիւն բասաբօրթ վէրէմէյէճէկիլ» ճէվալընը վէրիր։ Միւրաճաթ իտէն չախս» աման էֆէնտիմ պիլիմ պուրա. տա գալմամըլ սէֆալէթ ու բէրու. շանիլթիմիլէ սէպէպ օլաճագ տըր, պիր բասալման վէրինիլ» տէյուպ եալլարմաընա սօն ճէվապ օլա. ըագ՝ գոնսօլուս էֆէնտի «նէ օլուր. սանըլ օլուն, վէրէմէմ տէտիքէա» տէյուպ գաբուլը կէօսլէրիր։ Ֆագաթ հիքմէթի հիւքիւմէթ իգթի. գասընտան պիր գաչ կիւն սօնրա թէքար բասաբօրթլար վէրիլմէմէ պաշլար։ Պու տէֆատէ էվրոբայա կիթմէք իսթէյէնլէրէ «Էֆէնտիմ Սթանպօլա կիտինիլ էվրոբա իչիւն բասաբօրթ վէրմէյօ. ըրըլ» ճէվալընը վէրիր։ «Պէլ էֆէնտի պէրաի մասլահաթ վի. էննայա Բարիլէ կիթմէք լաղըմ իքէն Սթանպօլա կիթմէք օլուր մր. «իսթէր օլտուն իսթէր օլմա. սըն պիլէ կէլէն էմիր պէօյլէ տիր։»

Իլթէ թիւրք գոնսօլարըն թապալալա վէրտիլլէրի սուհուլէթ պու մինվալ իւղը տիր. եանի թիւրքիատաքի մէգալիմին պիր նուսուլէսի խարիճտէ տէ կէօս. թէրիլիօր։ Սէֆիլ միլլէթին գա. պահաթը Օսմանլը թապալալա պու. լընմասընտա տըր, Օսմանլարտա թէրագըլաթա միւսմանէաթ իթմէք հիքմէթի հիւքիւմէթ իգթի. գասընտան տըր։

Միթիւնէվ վիճէ

Էրմէնիսթանտան Րուս սինօրը տախիլինտէ չալըշալա կիթմիշ օլան Էրմէնիլէրին մէվէքէթլէրի. նէ ալտէթ իթմէլէրինտէ սինօր իւղէրինտէ թիւրք գարագօլլարտան մէնն օլընտըլարընա գարշը Պատրիալքըն Պապը Ալիյէ բօթէսթ իթմիշ օլտըլընը Սթանպօլտան «Աթանա Րուսմէն» պիլտիրիօր։

— Կէչէնլէրտէ Սըրպ. թիւրք սինօր իւղէրինտէ վուգու պուլմըլ օլան թաարուլ մէսէլէսի իքի տէվլէթ պէ.նիւնտէ ուղուն միւսմանէլէրտէն սօնրա սուրէթի տօսթա. նէտէ խիթամբէլիր օլտըլընտան, Սուլթան Սթանպօլտաքի սըրպ էլիսինէ մուրաասա Օսմանիլէ նի. շանը իշտա իթտիքտէն սօնրա, Սըրպ գրալը տախի Սատըրագա. մա, թիւրք խարիճիլէ նաղըրընա վէ Սուլթանըն սէր քեաթի. պի թահսին պէյէ «Ալէքսանտր» նիշանընը պէօյլէք պէյալ գօրտօնընը հէտիլէ էյլէմիշ տիր։ Քէզա գրալ Միլանըն եալէրի գալմագալմ Լիւքէլ Սուլթանտան իւչիւնն օսմանիլէ նիշանընա նա. իլ օլտու։

— Ֆէխամ. Բրէնա Ֆէրտինանտ հաղըթլէրի յուլիս 10տա Սօֆի. տան մուֆարէքէթլէ վիէննայա աղիմէթ իթմիշ տիր։

— Միւլթէվէֆա արշի աիւք կէօր. կինին ճէնալէսի յուլիս 11տէ Մօսկուայա եէթիշտի, Ջար անը գարշըլտը վէ Ս. Պօղոս-Պետրոս քիլիսէսինտէ միւլթէվէֆանըն Րուհը իչիւն պատարագ վէ հօգեհանգիստ ալը իճրա օլընտըգտան սօնրա Բեթրսպուրկա նաղ օլընտը,

— Տէյիլի Նիշգին Պէրլին մուխ. պիրինին պա թէլէկաֆ վէմտիկի մալիւմաթա կէօրէ, Պէրլինին ընմի տաիրէլէրինտէ կէզէն շա. յեաթա պինաէն՝ Շարգ մէսէլէսի հալ իթմէք իչիւն Ջար հաղըթլէլէրի եէնիտէն պիր գօնֆէրանս թէճէմիւ իթտիւրմէք թէչէպպիւսինտէ իմիշ, Պու մագստէ պինաէն Ջար օգոստոս 6տա Ալմա. նիա իմրէրաթօրը իլէ վէօպա. տէնտէ կիւրիւշէճէք տիր. Ջար Էրմէնի վէ Մաթէթնիա մէսէլէլէրի իչիւն զիյատէսի իլէ մէշղուլ պուլընըլըր ըմըլ։

Բարիլ մուխպիրիմիլ պու հալաթիսի վէրմէլլէ շու միւլթէա. լատա պուլընըլըր։

«Սէֆալէթէ տիւշար օլան միլլէթլէրին հագընը մուհաֆաղա իտէն «Տէյիլի Նիւս» կազէթաը. նըն վէրտիկի պու հալաթիսէ պա. զըլար ինանագ իսթմէյօրլար. ֆագաթ «Տէյիլի Նիւս» ինկիլիլ կազէթալարընտա էն Րուսօֆիլ պու. լընմագլէ պէրապէր, պիր վագըթ. տան պէրու Րուս քօլիթիգասընա տալիր վէրտիկի հալաթիսէլէր ալ. նը իլէ թաստիլ օլընտըլար, Տի. կէր թարաֆտան՝ Կիլիկիատա Էր.

մէնիլէրէ մուխթարիլէթ (ինքնօրի. նուլթիւն) վէրիլմէք իչիւն Րուս հիւքիւմէթին արգաւքէլ պուլըն. տըրը պաղը տէլիլլէրէ իսպաթ օլընըլար. մէսէլա, կէչէնլէրտէ Ջար. ըն պիր ինկիլիլ կազէթաճրալ վէ Մէրսինտէ Րուս ամիրալըն էր. մէնի մուրախաս վէքիլինէ սէօյլէ. տիլլէրի Րուսիանըն պու արգու. լարընա տէլիլ ատտ օլընապիլիր։»

— Հինտիատա եուսուրճաք խաս. թալըլը արթմագտա տըր. Պօմ. պէտէն վիրուտ իտէն թէլէկրաֆ հալաթիսաթընա նաղարէն, Բու. մատա 110 քիլի եուսուրճաղա թուլթուլըլ, պուսլարտան 82 քի. շի էօլմիւշ տիր։

— Սերպիատա Գրալ Միլանա գարշը սուի գաստա պուլընմագ թէօհմէթի իլէ տէրտէսթ օլընան զաթլարտան պիր չօղը իսթիլթագ ու թահգիգաթտան սօնրա սէր. պէսթ պրագըլմըլ տըրլար։

Պու վուգուլթտան տօլալը ի. տարէի էօրֆիլէ իլան օլընմըլ օլտըլընտան Սերպիատան չօղ զաթլար Պուլկարիայա գաշըլլար տըր. պուսլար վարնա սանճաղը տախիլինտէ ս. քին օլաճաղըր։

— Վարնանըն Մանասթըր պաղ. լարը ճիհէթինէ տիւն շիտտէթիլ տօլու եաղմըլ օլմաղլէ պաղլարը սէլ պասմըլ վէ բէք չօգ խասա. վէթ վէրմիշ տիր։

«ԻՐԱՆԻՈՒՆՔ»-ի ՊՍՏՍՍՈՒՆՆԵՐԸ

Ռուսմաքի վարժարաններու մասին կարգ մը պարոններու մեզ զրկած յայտարարութիւնը որոշ ստորագրութիւն չի կրելու, պատճառաւ չը հրատարակեցինք. ուստի այդ պարոններ եթէ կը ուզեն թող հաճին իրենց ստորագրութիւնները մեզ զրկել, վստահ ըլլալով թէ իրենց անոնները ըստ ամենայնի մեր ըով գաղտնի կը մնան։

Օթէլ «ԳՕՆԹԻՆԵՆՍԱԼ»
ԻՐԱՆԻՈՒՆՔ

Նորահաստատ այս պանդոկ, իրեն կից ունենալով «ՊՈՒԼԻՍՐԻԱ» գարի. ջրատունը և միջազգային ճաշարան մը, բոլոր անցորդները ու փախկաճաշակ յաճախորդները գոհ կացուցանելու համար ամեն տեսակ խնամք ու մաքրութիւն կը պարունակէ իր մէջ։

ԳիւնեՐԸ ՉԱՓԱՆՈՐ ԵՆ.
Տէր և Վերստեւոյ
ՍԵՐՈՎԷ ՇԱՄՍԷՆ ՆՍԵԱՆ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Կուգամ հրապարակաւ խորին շնորհակալութիւն յայտնել Տիար Տօթթ. Վարդտիւնի որ ձրիաբար ճարտարօրէն դարմանեց և ազատեց իրեք օր շարունակաբար ծննդաբերութեան ցաւերով տառապող կինս։

Պարսամ Յակոբեան

Отговорникъ Н. Драгулевъ
Печатница на Хр. Н. Войниковъ